

Kurzus kódja(i): FLM-403:9

Kurzus címe: Kultúraközi adaptáció a kortárs japán rajzfilmben

Tanár neve: Pusztai Beáta

Kurzus időpontja, helye: péntek, 9:30–11:00, -135

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: „A japánok zsenialitása nem a feltalálásban, hanem az adaptálásban” – vagyis a hatások integrálásában – „rejlik...” – írja Joseph J. Tobin. Az óra célja feltérképezni a japán identitást a XIX. század második felétől meghatározó „a Nyugat”–Japán interkulturális kölcsönkapcsolat dinamikáját, különös tekintettel arra, hogyan formálja saját képére a modern japán rajzfilm (*anime*) a Nyugat kulturális termékeit; legyen szó egyedi művek megfilmesítéséről (*Rómeó x Júlia*), a világirodalom remekműveinek programszerű feldolgozásáról (Grimm-variációk) vagy a nyugati kultúrkincs bizonyos motívumainak átlényegítéséről. Ez a Kelet/Japán–Nyugat dichotómia lesz a kurzus sorvezetője: a teoretikus alaptevések után esettanulmányokon keresztül vizsgáljuk meg, hogyan gondolkodik Japán a Nyugatról, és miként tekint vissza a Nyugat szemén keresztül önmagára. Mindazonáltal nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy minden kulturális érintkezés kölcsönhatás. Ennek megfelelően, a félév zárásaképp kitérünk az animének az amerikai rajzfilmre gyakorolt hatására („pszeudo-animék” trendje), illetve a japán rajzfilmnek az amerikai rajzfilm „animésedésére” adott viszontválaszára.

A félév ideális menete:

I. Elméleti keretek

1. Az anime meghatározása; intermedialitás és adaptáció:
 - 1.) Diakrón metszet: a hagyományos művészet öröksége az animében
 - 2.) Szinkrón metszet: az anime helye a kortárs japán népszerű vizuális kultúrában
2. A japán identitás keresése: *Nihondzsín-ron* („japánember-elméletek”)

II. Egyedi mű: *Rómeó x Júlia*

3. Kapcsolódás a shakespeare-i eredetihez
4. Kulturális utalások 1. Vallásos szimbolika (*shintó*, kereszténység)
5. Kulturális utalások 2. Társadalmi láttelet, történelmi allegória
„Skizoid kulturális öntudat” a szamuráj-animében
6. Elhelyezhető-e Oizaki víziója a hagyományos anime-korpuszban?

III. Populáris mítoszok, programszerű feldolgozások

- 7-8. Grimm-antológiák: akkor és most

- 9-10. Verziók Alice-re 1.) Alice A Felkelő Nap Országában; VS. Disney Verziók Alice-re 2.) Játék életre-halálra Szírorszámban

IV. A nyugati kultúrkincs motivikus adaptációja

11. „*Mukokuszeki*” (nemzeti jellegtől mentes/japántalan) karakterdizájn: a nyugati és japán karakterek ábrázolása. Vajon hol az „Én” határa, és hol kezdődik a „Másik”?

V. Interkulturális „ping-pong”

12. „Pszeudo-anime” VS. Anime: létezik-e egy könnyen felismerhető és eredeti kulturális kontextusától függetlenül alkalmazható, vagyis exportképes globális „anime-stílus”?

Kurzus teljesítésének követelményei:

- Órai jelenlét (és részvétel), legfeljebb három igazolatlan hiánzzal;
- rövid filmismereti tesztek („beugrók”) a táblázatban kék színnel megjelölt órák elején (3., 7., 9., 12.); valamint

- egy szemináriumi dolgozat megírása. A leadás határideje a félév utolsó órája (2015. december 11.).

- Kötelező / ajánlott filmek:**
- 1–2. Az elméleti megalapozáshoz órán nézünk képeket és rövid részleteket.
 3. *Rómeó x Júlia* (Oizaki Fumitosi, 2007, tv, a teljes sorozat: 24 epizód!)
 7. Grimm, akkor és most:
 - *Grimm meiszaku gekidzsó* (*Grimm legszebb meséi*, 1987–1988, tv, válogatott epizódok)
 - *Jonimo oszorosí Grimm dóva* (Rettentően rémisztő Grimm mesék, 2000, ova, válogatott epizódok)
 9. Variációk Alice-re:
 - *Alice in Wonderland* (Geronimi–Jackson–Luske, 1951)
 - *CAROL* (Tominaga Cuneo–Dezaki Szatosi, 1990)
 - *Heart no kuni no Alice* (Óba Hideaki, 2011)
 12. Pseudo-animéből anime:
 - *Pindúr pandúrok* (*Powerpuff Girls*, 1998–2005, tv, válogatott epizódok)
 - *Demasita! Powerpuff Girls Z* (2006–2007, tv, válogatott epizódok)

Kötelező / ajánlott irodalom: I. Elméleti keretek:

Befu Harumi: *Hegemony of Homogeneity. An Anthropological Analysis of Nihonjinron*. Melbourne: Trans Pacific Press. 2001.

Brenner, Robin E.: *Understanding Manga and Anime*. Westport: Libraries Unlimited, 2007. 1–19.

Tze-Yue G. Hu: *Frames of Anime. Culture and Image Building*. Hong Kong: Hong Kong University Press, 2010. 13–103.

Inoguchi Takashi: Globalisation and cultural nationalism. In: Sugimoto Yoshio (ed.): *The Cambridge Companion to Modern Japanese Culture*, Cambridge – New York – Melbourne – Madrid – Cape Town – Szingapúr – São Paulo – Delhi: Cambridge University Press, 2009. 336–351.

Norris, Craig: Manga, anime and visual art culture. In: Sugimoto, Yoshio (ed.): *The Cambridge Companion to Modern Japanese Culture*, Cambridge – New York – Melbourne – Madrid – Cape Town – Szingapúr – São Paulo – Delhi: Cambridge University Press, 2009. 236–260.

Poitras, Gilles: Contemporary Anime in Japanese Pop Culture. In: MacWilliams, Mark W. (ed.): *Japanese Visual Culture. Explorations in the World of Manga and Anime*. New York: M.E. Sharpe, Inc. 2008. 48–67.

Tobin, Joseph J. (ed.): *Re-Made in Japan. Everyday Life and Consumer Taste in a Changing Society*, London – New Haven: Yale University Press, 1992.

II. Rómeó x Júlia:

Cavallaro, Dani: *Anime and the Art of Adaptation. Eight Famous Works from Page to Screen*, Jefferson: McFarland & Company, Inc. Publishers, 2010. 99–127.

Hendry, Joy: *Understanding Japanese Society*, London: RoutledgeCurzon, 2003 (3. kiadás). 126–145.

Pusztai Beáta: Távol, és mégis közel. Az interkulturális adaptáció problémája a *Romeo x Juliet* (2007) című japán rajzfilmsorozatban. *Filmszem* II./4. 2012. 36–50. Online:

http://issuu.com/filmszem/docs/filmszem_ii._vf_4.sz_m_shakespeare_adapt_ci_k

Sugimoto, Yoshio: *An Introduction to Japanese Society*. Cambridge – New York – Melbourne – Madrid – Cape Town – Szingapúr – São Paulo – Delhi – Dubai – Tokió: Cambridge University Press, 2010. 37–60, 156–188.

III. Grimm és Alice:

Pusztai Beáta: Csodaország rabul ejt. Alice-víziók a japán rajzfilmben. *Filmvilág* LVII./06. (2014. június). 16–19.

IV. Mukokuszeki:

Iwabuchi Kouichi: How “Japanese” is *Pokémon*?. In: Joseph J. Tobin (ed.): *Pikachu’s Global Adventure. The Rise and Fall of Pokémon*. Durham: Duke University Press. 2004. 53–79.

Mouer, Ross–Norris, Craig: Exporting Japan’s culture: From management style to manga. In: Sugimoto, Yoshio (ed.): *The Cambridge Companion to Modern Japanese Culture*, Cambridge – New York – Melbourne – Madrid – Cape Town – Szingapúr – São Paulo – Delhi: Cambridge University Press, 2009. 352–368.

Napier, Susan J.: *ANIME from Akira to Howl’s Moving Castle. Experiencing Contemporary Japanese Animation*. New York: Palgrave Macmillan, 2005 (második, javított kiadás). 15–34.

Satou Kenji: More Animated Than Life. In: Masuzoe Youichi (ed.): *Years of Trial. Japan in the 1990s*. Tokió: Japan Echo Inc. 2000.
